Nový Bauhaus - *New Bauhaus*

Nový Jeruzalem/Nebeský Jeruzalem - (*Zjavenie 21,9-27*); A prišiel jeden zo siedmich anjelov, čo mali sedem čiaš naplnených poslednými siedmimi ranami (odkaz na 15,1-16,21: *Sedem pliag*), a povedal mi: „Poď, ukážem ti nevestu, Baránkovu manželku!“ (paralela posla spasenia k poslovi posledného súdu z 15,1-16,21; paralela Baránkovej nevesty/manželky - kresťanskej obce k Veľkej neviestke babylonskej - obci neveriacich). A v duchu ma preniesol na veľký a vysoký vrch (staroveká predstava hory ako miesta božích úkazov) a ukázal mi sväté mesto Jeruzalem (paralela k Deuteronomium 32,49: Mojžiš sa pozerá z hory Nebo na zasľúbenú zem Kanaán, do ktorej však on, na rozdiel od pravých kresťanov, nikdy nevkročí), ako zostupuje z neba od Boha, ožiarené Božou slávou (odkaz na Ezechiela 40,1; 43,2; Izaiáša 60,1). Jeho jas bol podobný najdrahšiemu kameňu, akoby krištáľovo čistému kameňu jaspisu. Malo veľké a vysoké hradby. Malo dvanásť brán (podobne Ezechiel 48,30-35) a na bránach dvanásť anjelov (podobne Izaiáš 62,6) a napísané mená dvanástich kmeňov Izraela (cirkev, vyvolený ľud Boží ako paralela k Ezechielovi 48,30-35). Tri brány boli od východu, tri brány od severu, tri brány od juhu a tri brány od západu. Hradby mesta mali dvanásť základných kameňov a na nich dvanásť mien dvanástich Baránkových apoštolov (spoločenstvo veriacich pochádza od Krista). Ten, čo so mnou hovoril, mal mieru zo zlatej trstiny na premeranie mesta, jeho brán a hradieb (podobne Ezechiel 40,3-5; Zjavenie 11,1-14: *Zmeranie Božieho chrámu*). Mesto je postavené do štvorca: jeho dĺžka je taká istá ako šírka. Trstinou odmeral mesto a malo dvanásťtisíc stadií. Jeho dĺžka, šírka i výška sú rovnaké. Zmeral aj jeho hradby; mali stoštyridsaťštyri lakťov podľa ľudskej miery, ktorú anjel mal. Jeho hradby boli postavené z jaspisu a mesto samé bolo z rýdzeho zlata podobného čistému sklu. Základné kamene hradieb mesta boli zdobené všelijakými drahými kameňmi: prvý základný kameň jaspis, druhý zafír, tretí chalcedón, štvrtý smaragd, piaty sardonyx, šiesty sardion, siedmy chryzolit, ôsmy beryl, deviaty topás, desiaty chrysopras, jedenásty hyacint, dvanásty ametyst (odkaz na Exodus 28,17-20: veľkňazský náprsník; odkaz na Ezechiela 28,13: odev človeka v záhrade Eden). Dvanásť brán je dvanásť perál; každá brána bola z jednej perly. A námestie mesta z rýdzeho zlata, takého priezračného ako sklo. Ale chrám som v ňom nevidel, lebo chrámom je Pán, všemohúci Boh, a Baránok. A mesto nepotrebuje ani slnko, ani mesiac, aby mu svietili (paralela k „prvému“ stvoreniu sveta *v Genezis* 1,14), lebo ho ožaruje Božia sláva (podobne Izaiáš 60,19) a jeho lampou je Baránok (zdroj svetla cirkvi = Kristus). V jeho svetle budú kráčať národy a králi zeme doň prinesú svoju slávu. Jeho brány sa cez deň nezavrú a noci tam nebude. A budú doň prinášať slávu a bohatstvo národov. Ale nič poškvrnené, nik, kto sa dopúšťa ohavnosti a lži (modlárstvo: kult rímskeho cisára; podobne Zjavenie 17,4: *Neviestka babylonská*), doň nevojde, iba tí, čo sú zapísaní v Knihe života (podobne Izaiáš 35,8; 52,1-11; odkaz na Zjavenie 3,5; 5,1-9; 6,1-7; 13,8; 20,12; pozri kapitola *Rozlomenie štyroch pečatí/Apokalyptickí jazdci*).

-pod Nový Jeruzalem nepatrí námet *Večný raj* (22,1-5) a *Nové nebo a nová zem* (21,1-8); pozri *apokalyptické motívy*

-záverečná vízia *Zjavenia sv. Jána*; mesto vystavané z drahokamov a zlata po apokalyptickej skaze sveta (12 základných kameňov: *jaspis, karneol, topás, smaragd, rubín, zafír, hyacint, achát, ametyst, chryzolit, beryl, ónyx*; dvanásť brán Nebeského Jeruzalemu prirovnaných k 12 *perlám* (Biedermann: 12 perlových brán); pozri *symbolika číselná: 12*); nebeský Jeruzalem ako apokalyptický motív je symbolom *neba* na obrodenej Zemi, nové ľudské spoločenstvo, božská ríša, *nebo*; vyznačený často iba kvádrami a múrmi, v *románskom umení* symbolizovaný kruhovým *svietnikom* nad chrámovým oltárom (pozri *jeruzalemský luster*); v neskorom stredoveku zobrazovaný stále realistickejšie; pozri *Jeruzalem*; *siedma pečať*

Baleka v súvislosti s heslom *raj*: podľa *apokalyptického* učenia má raj ešte ďalší význam; je považovaný za *Nový Jeruzalem*, obec spravodlivých, situovaný na nebo, z ktorého má zostúpiť na zem, t.j. uskutočniť sa v živote; na zemi sú za Nový Jeruzalem považované chrámy a spoločenstvá veriacich, ktoré sa v nich schádzajú; alegorický význam tak spojil *cirkev* s *edenom* (rajom); tým bola proti predstave strateného raja z doby *zlatého veku ľudstva* postavená v kresťanská predstava budúceho pozemského raja, ktorý zostúpi na zem po *Poslednom súde*

Biedermann v súvislosti s heslom *raj*: v stredoveku panoval názor, že pozemský raj nemôže byť veľmi vzdialený od *Jeruzalemu*; chránili ho anjeli s planúcimi mečmi a bol neprístupný ľudskému chápaniu

Biedermann v súvislosti s heslom *strom*: aj v *islamskej* mytológii jestvuje podoba akéhosi nového Jeruzalemu, obnoveného raja so záhradou (porovnaj *rajská záhrada*) plnou tienistých stromov obťažkaných chutným ovocím, ktoré bude potravou pre spravodlivým; pozri *strom sveta, cyprus* (Lurker)

Biedermann v súvislosti s heslom *havran*: podľa ukrajinskej legendy mali v *raji* havrany štvorfarebné perie, ale po hriešnom páde *Adama* a *Evy* (pozri *hriech prvotný/hriech dedičný*) sa začali živiť zdochlinami a perie im sčernelo; až na konci sveta a v novom raji sa im vráti späť ich pestrá krása a chrapľavé krákanie sa zmení na príjemný spev, ktorým budú oslavovať Stvoriteľa

-Nebeský Jeruzalem je 14.grafický list z cyklu *Apokalypsa* nemeckého renesančného maliara a grafika *Albrechta Dürera*; pozri *Apokalypsa Dürerova*

Lurker v súvislosti s heslom *mesto*: so zánikom starého *Jeruzalemu* sa vytvára predpoklad k zostúpeniu nebeského Jeruzalemu na novú zem (*Zjavenie 3,12*); *apoštol Pavol* ako prvý uvádza, že na miesto starého mesta nastúpi nové; oproti pozemskému Jeruzalemu, ktorý žije so svojimi deťmi v otroctve ako slúžka *Hagar*, stavia sa „horný Jeruzalem“ (List apoštola Pavla Galatským 4,22-27); občania Svätého mesta (nebeského Jeruzalemu; vyznávači Krista) sú tým pravým *Abrahámovým* semenom, ktoré v pevnej viere čakalo na zasľúbené „mesto s pevnými základmi, ktorého staviteľom a tvorcom je sám Boh“ (List Židom 13,14); z neba zostupujúci nový Jeruzalem je „pripravený ako nevesta ozdobená pre svojho ženícha“ (*Zjavenie 21,2*); je to panenská nevesta *Baránka*, protiklad *neviestky babylonskej*, ktorá lipne na pozemských veciach; Jeruzalem plný slávy Božej a zdobený drahokamami, je mestom v raji, ktorým preteká *živá voda*, symbol večnej blaženosti (*Zjavenie 22,1*); za stredoveku sa rozlišovalo štvoro Jeruzalemov, ktoré symbolizovali štyri štádia tohto mesta v dejinách spásy ľudstva; najprv starozákonné mesto *Sijón* s chrámom (*jeruzalemský chrám*); druhým Jeruzalemom je *cirkev* Nového zákona, ktorá pozostáva z živých jednotlivých duší a ktorej centrom je *Rím* (*Sväté mesto*); v treťom štádiu je Jeruzalem živým príbytkom Božím v človeku, čiže Božia obec/*Civitas Dei*) a je aj príbytkom *Panny Márie*; konečne štvrtým Jeruzalemom je *Nebeský Jeruzalem*, mesto *Zjavenia*; na starokresťanských obrazoch často proti sebe stoja dve mestá (alebo dva domy); sú to Jeruzalem a *Betlehem*, ktoré odkazujú symbolicky na oba základné prvky, z ktorých sa skladá *cirkev*: na kresťanov z radov Židov (*židokresťania*) a kresťanov z radov *pohanov* (pokrstených Rimanov a ď.); už v ranom kresťanstve sa stalo Božie mesto (nebeský Jeruzalem) ideálom a stelesňovala ho stavba kresťanského chrámu; najmä románska *bazilika* a gotická *katedrála* sú mostom medzi príslušným pozemským a nebeským mestom; o Svätom meste (nebeskom Jeruzaleme) ako výrazu túžby po večnom živote spievajú rôzne duchovné piesne

-bádatelia Zjavenia Jána tvrdia, že druhé stvorenie neba a zeme (nový Jeruzalem) nemožno obmedziť na *eschatologi*u (posledné veci ľudstva); veľa dnešných kresťanov vidia nebeský Jeruzalem ako súčasnú realitu, ako naplnenie *Kristovho tela*, t.j. cirkvi; podľa tohto poňatia sa už kresťania zúčastňujú na novom Jeruzaleme a pozemskej cirkvi formou „dvojitého občianstva“; v tomto smere predstavuje nebeský Jeruzalem pre kresťanov konečné a trvalé zmierenie medzi Bohom a vyvoleným ľuďom a je koncom „kresťanskej púte“

pozri *apokalyptické motívy*; *Hortus deliciarum; zlato* (Baleka); *Proroctvo Amerika* (www)

http://en.wikipedia.org/wiki/New_Jerusalem

(21,9-27. Nový Jeruzalem). **Anjel meria zlatou trstinou mesto** (Beatus Urgell, r. 975)
(21,10-21. Nový Jeruzalem). **Anjel s trstinou** (Beatus Escalada, pol. 10.st.)

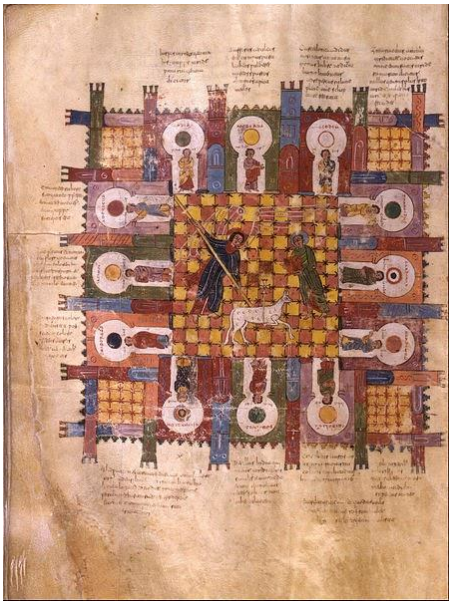

(21,9-21. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem. Anjel ukazuje sv. Jánovi mesto** (Beatus Escalada, pol. 10.st.; inak sfarbená reprodukcia)
(21,9-21. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem. Anjel meria zlatou trstinou mesto** (Beatus Facundus, 1047)

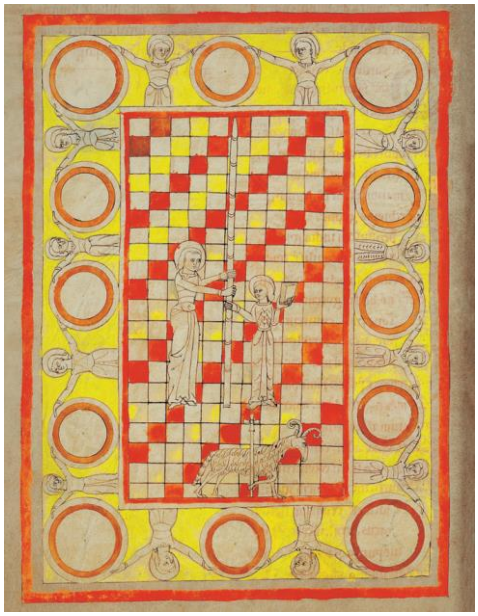

(21,1-25. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Beatus Lorvão, 1189)
(21,1-25. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Beatus Arroyo,1.pol. 13.st.)

(21,9-21. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem. Anjel ukazuje sv. Jánovi mesto** (Bamberská apokalypsa, 1000-1020)
(21,9-21. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Beatus Huelgas, 1220)

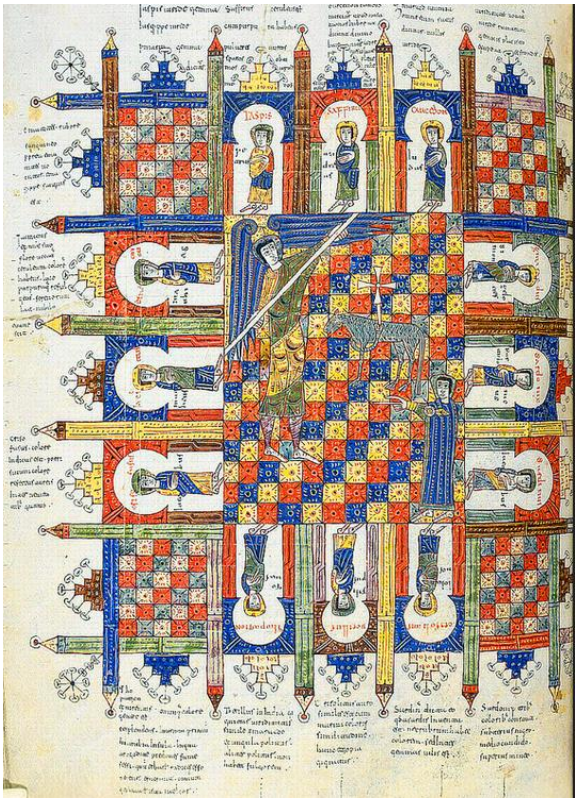

(21,10-21. Nový Jeruzalem). **Anjel s trstinou** (Beatus Silos, 1109)

(21,10-21. Nový Jeruzalem). **Anjel ukazuje Jánovi nebeský Jeruzalem** (Beatus Navarre, 12.st.)

(21,10-21. Nový Jeruzalem). **Anjel ukazuje Jánovi nebeský Jeruzalem** (-)

Nebeský Jeruzalem (Abingdon Apocalypse', 3.tretina 13.st.)

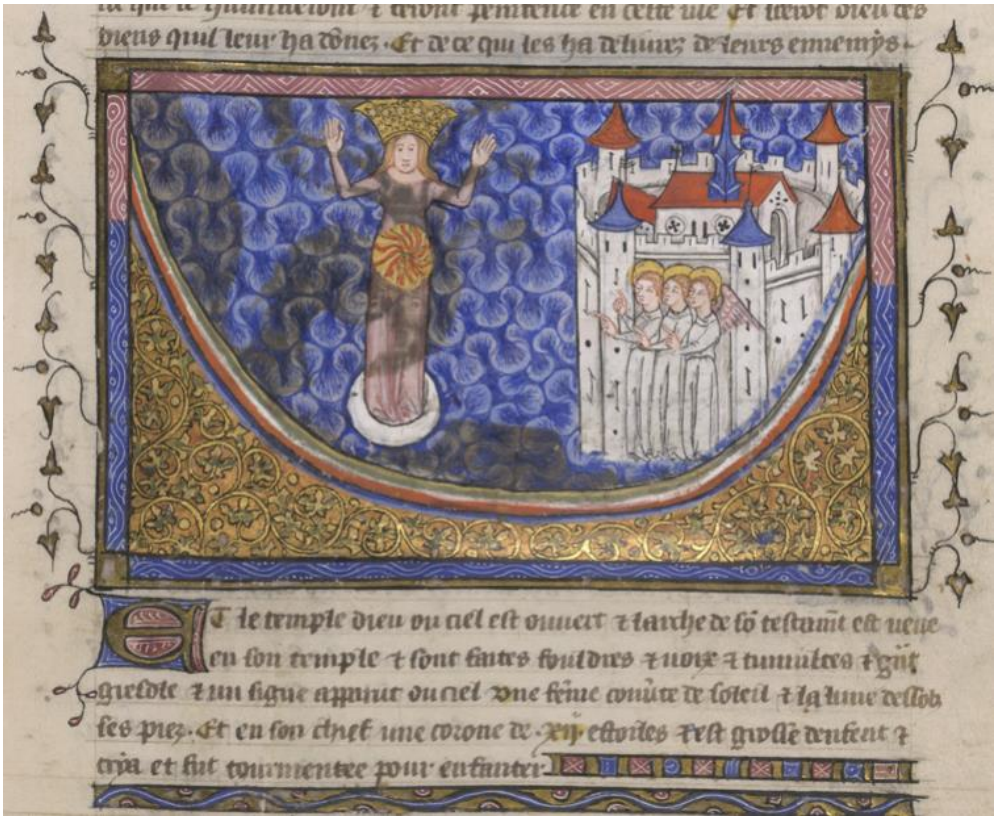

Nebeský Jeruzalem (Yates Thompson Apocalypse, Paríž, 1370-1390)

(21,2. Nové nebo a nová zem). **Nebeský Jeruzalem** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(21,9-10. Nový Jeruzalem). **Nebeský Jeruzalem** (Apokalypsa glosovaná, 1240-1250)

(21,2. Nové nebo a nová zem). **Nebeský Jeruzalem** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(21,9-10. Nový Jeruzalem). **Nebeský Jeruzalem** (Apokalypsa Cloisters, 14.st.)

(21,9-10. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Apokalypsa ‘Queen Mary, 14.st.)

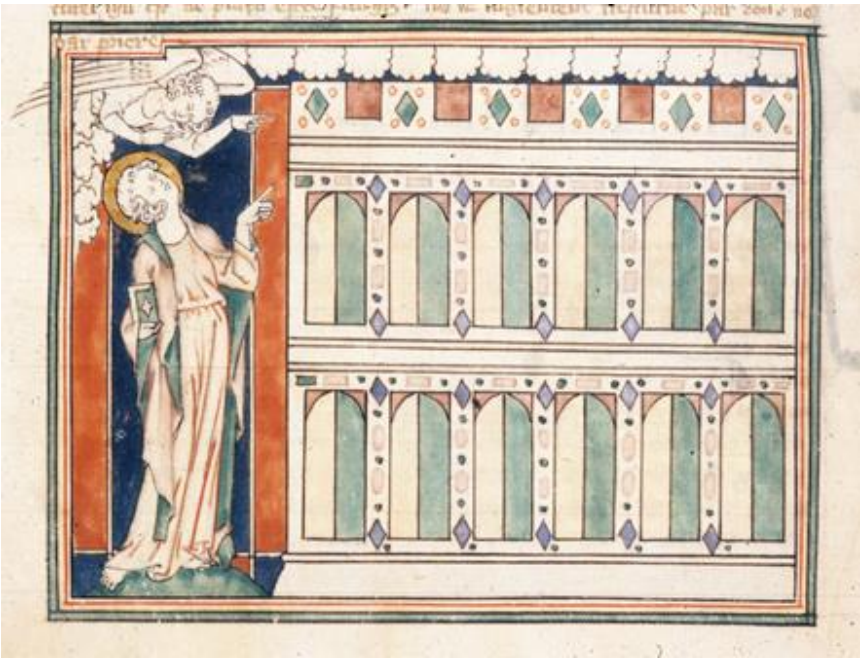

(21,12-19. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Apokalypsa ‘Queen Mary, 14.st.)

(21,9-21. Nový Jeruzalem). **Nový Jeruzalem** (Apokalypsa z Angers, 1377-1382)

(21,9-27. Nový Jeruzalem). **Nebeský Jeruzalem** (Flámska apokalypsa, 1400)

Nový Jeruzalem a očistec (fresky z kostola v Gouaux-de-Larboust, Francúzsko, 15.st.)

(21,9-27. Nový Jeruzalem). Ján vidí nový Jeruzalem (Lutherova biblia, 1545)

A. Dürer: Uväznenie draka a Nový Jeruzalem (1496-1498)

Ch. van Sichem II podľa A. Dürera: Anjel ukazuje sv. Jánovi Nový Jeruzalem (drevoryt, 1648)

Neznámy autor: Sen rytiera Guillaume de Diguleville o Nebeskom Jeruzaleme (15.st.)

M. Gerung: Videnie nového Jeruzalemu (Berner apokalypsa, 1546)

J. Duvet: Anjel ukazuje sv. Jánovi Evanjelistovi Nový Jeruzalem (rytina, 1546-1555)

M. Gerung: Najsvätejšia Trojica obklopená anjelmi, apoštolmi a cirkevnými otcami v nebeskom Jeruzaleme (2.pol. 16.st.)

M. Gerung: Nový Jeruzalem (Ottheinrich-Bibel, 1530-1532)

M. de Vos: Nový Jeruzalem (grafický list z Philips Medhurst Bible; 17.st.)

M. Scheits: Nový Jeruzalem (grafický list z Philips Medhurst Bible; 17.st.)

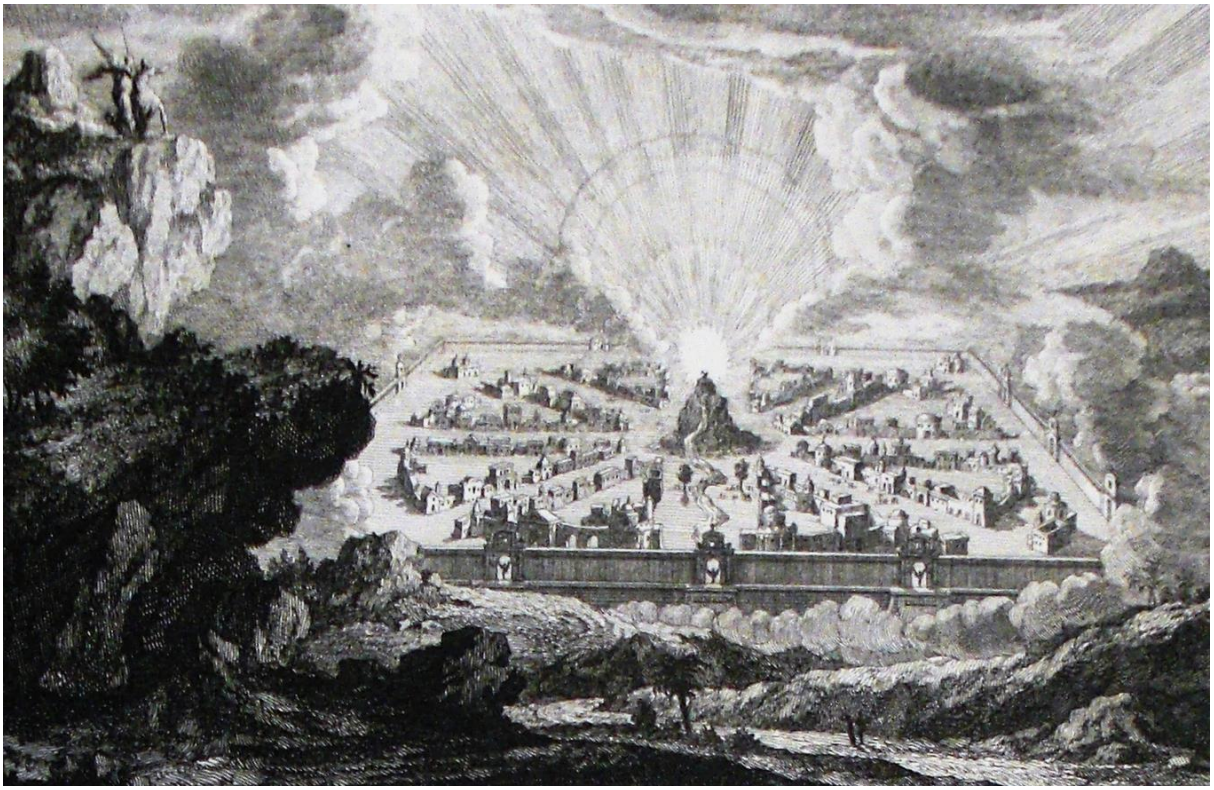

Autor neuvedený: Nový Jeruzalem (grafický list z Philips Medhurst Bible)

Autor neuvedený: Nový Jeruzalem (grafický list z Philips Medhurst Bible)

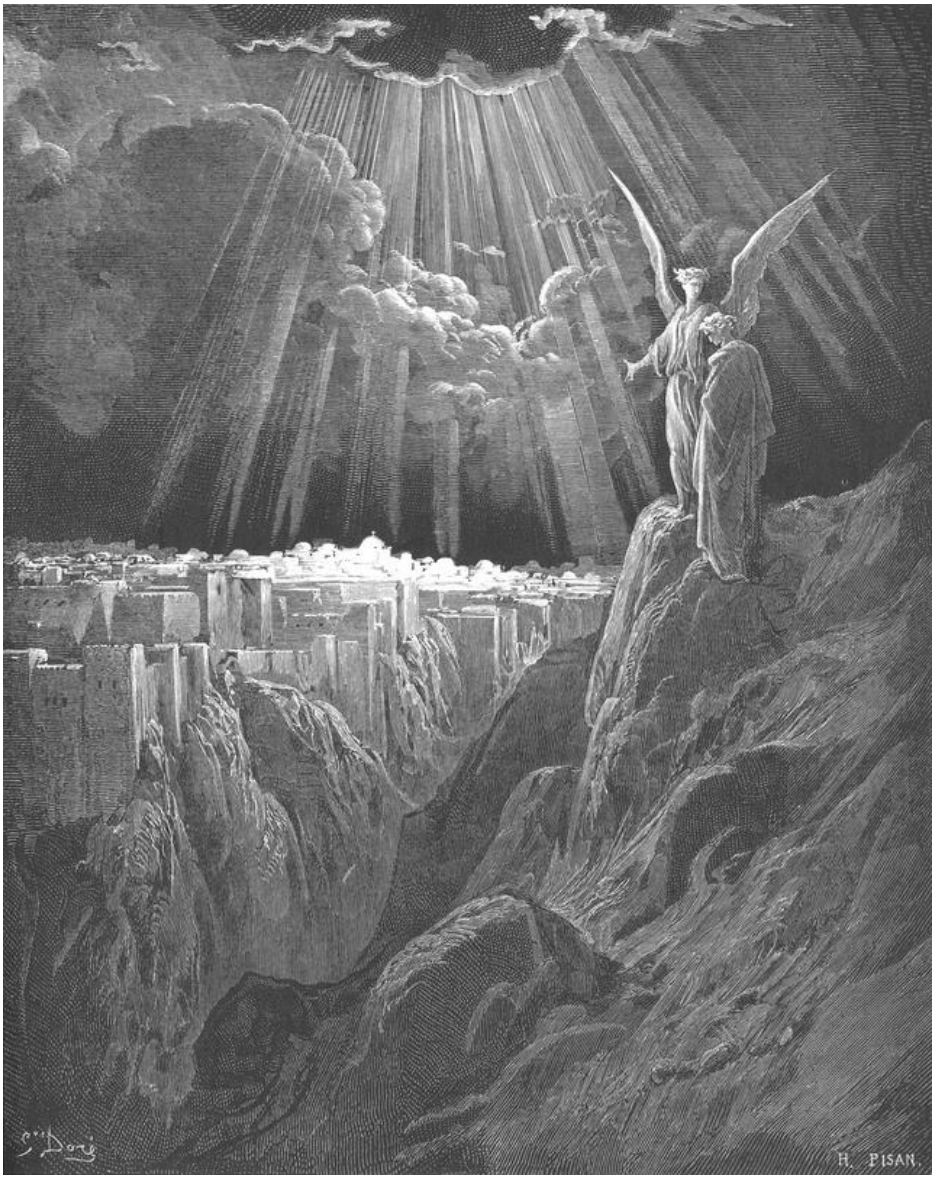

G. Doré: Nový Jeruzalem (drevoryt, 1866)

J. Schnorr von Carolsfeld: Nový Jeruzalem (1860)

nový realizmus/noveau réalisme - francúzska forma *pop-artu* v 60.rokoch 20.st., t.j. súčasť *novej predmetnosti* (porovnaj smer francúzskeho pop-artu: *naratívna figurácia*); protiklad prevládajúceho súčasného *abstrakcionizmu* na prelome 50.-60.rokov: *op-artu* a *kinetizmu*; programové využívanie priemyselného odpadu (pozri *bricolage artistic*); nadväznosť na *dadaizmus* 20.rokov (ironizovanie vzťahu človeka k veciam a hodnotám), demonštrácia proti strojovosti a automatom, snaha o obrodený pohľad na skutočnosť s využitím netradičných techník a metód: *ready-made*, metódy *objektu: objet trouvé, objet surrealiste, asambláž, akumulácia*, *presáž*; metódy *akcie: happening, antropometria;* metódy balenia: *emaquetage/ ambaláž*; pozri *dekoláž*, *materiálový obraz*; *umenie objektu*, *modernizmus*

Baleka: vo francúzskom umení smer po 2.sv.vojne, ktorý tvorbu chápal ako predmetnú demonštráciu skutočnosti pomocou odpadkových predmetov civilizačného života (*ready made, objets trouvé*); podával je ako *asambláž, objekt, akciu* (*antropometria, happening*), balenie (*empaquetae/ambaláž*) a ď.; nový realizmus svojím predmetným a predmetovým zameraním zapadá do tendencie *novej predmetnosti* a je programovým protikladom dobovo prevládajúceho *abstrakcionizmu* na prelome 50.-60.rokov; tvorivý postup nového realizmu zúžený na vyhľadávanie vhodného priemyselného odpadu civilizácie > cieľ: ironizovať vzťah k veciam a hodnotám, ktoré predstavovali (opotrebovaný automobil predtým symbol životného štandardu, stroj a automat predtým symbol nadbytku všetkého ap.); > smer má čiastočne výsmešnú kritickú povahu (v mnohom blízka *dadaizmu*), upozorňuje na nepravé životné hodnoty: stúpenci smeru zachycujú devastáciu vecí (M. Rotella), ironizujú niekdajšie životné idoly (César: lisovanie opotrebovaných áut do kociek); *akumulácia* bežných predmetov mieri proti strojovosti výroby (J. Chamberlain, Armand), *antistroje* ako neúčelné stroje sú protipólom automatov a tiež prímerom k človeku (ničia samé seba); *ambaláž* obrodzuje nový pohľad na svet, *antropometria* ukazuje na živého človeka a jeho neopakovateľnú jedinečnosť (Yv Klein); melanchóliu zániku prekonáva nová radosť z prostých vecí (M. Raysse); ďalšie podnety priniesla tvorba N.de St.Phale a ď.; pozri *Nouveaux Réalistes*

Nový rok - www: novoročné obdobie sa počítalo podľa roľníckeho *kalendára* od 25.12.-6.1.; novoročné obrady mali odhaľovať budúcnosť, chrániť od pohrôm, zlepšiť blahobyt a priniesť šťastie; v 19.st. bolo zaužívané „mládenkovanie“ - šibanie detí rodičmi; uskutočňovalo sa na deň Mláďatiek (28.12.); posledný deň v roku pozri *Silvester*; v mnohých krajinách bolo v tento deň rozšírené chodenie *maškár*; novoročie končilo 6.januárom; v ten deň sa vysvätenou vodou (pozri *svätenie*) vykropili príbytky, maštale, dávala sa piť deťom aj dobytku; kruh nakreslený posvätnou trojkráľovou kriedou predstavoval miesto, kde nemali prístup zlé sily; deň *Troch kráľov* bol aj posledným dňom obchôdzok a *kolied*; pozri *vianočné dekorácie; ryba* (Obuchová)

Biedermann v súvislosti s heslom *broskyňa*: o broskyňovom dreve sa v starej Číne verilo, že zaháňa démonov, preto na Nový rok pripevňovali broskyňové dosky nad dvere domov a maľovali na nich postavy duchov - strážcov vrát (pozri *broskyňové amulety*)

-v súvislosti s heslom *víno*: vo východnej Ázii (Japonsko) zodpovedá nášmu vínu ryžové víno *saké*, čo je vlastne istý druh piva s vyšším obsahom alkoholu (12-16%); je to rituálny nápoj pri svadbách a oslavách Nového roku a ako symbol spečatenia nejakej zmluvy sa pije z malých, červeno nalakovaných drevených šálok

-sviňa ako moderný symbol *šťastia* (napr. na *Nový rok*) pochádza pravdepodobne zo zvyku (asi pri streleckých súťažiach) dať poslednému ako cenu výsmechu alebo útechy prasa („Kto chcel strieľať a nevyhral, ten si aspoň prasa domov vzal“)

Beliana v súvislosti s heslom *Božie narodenie*: narodenia *Ježiša Krista* (25.dec.) je Prvým sviatkom vianočným; v predkresťanskom období venovaný slávnosti slnovratu, a tým obnoveniu slnečnej sily, víťazného *Slnka* (latinsky *sol invictus*); v slovenskom ľudovom prostredí najväčší sviatok roka; prelínajú sa v ňom predkresťanské predstavy o znovuzrodení Slnka so stredovekým *cirkevným kalendárom,* podľa ktorého bol 25.december považovaný za Nový rok

Eberhard v súvislosti s heslom *krysa, myš*: na Nový rok sa na pekinských trhoch konali predstavenia myších divadiel

-v *chetitských* mýtoch pozri *Taur*

Nový spolok mníchovských umelcov - pozri *Der Blaue Reiter*

„Nový vek“ - *New Age*

nový vulgarizmus - jeden z názvov *pop-artu*, používaný *kritikou výtvarného umenia* so zreteľom na bližšiu charakterizáciu povahy zdrojov, cieľov a niektorých polôh smeru

„nový vzhľad“ - *„new look“*

Nový zákon/Nová zmluva - Baleka: zbierka historických kníh najstaršej kresťanskej literatúry z 1.pol.1.st.pr.Kr. - 1.pol. 2.st.; vychádzajú z *aramejsko-židovskej* tradície a v konečnom znení zachované v gréčtine: 4 *evanjeliá*, Skutky *apoštolov*, apoštolské listy, *Apokalypsa* (*Zjavenie Jána*); roku 367 bol kodifikovaný pre grécku (východnú) oblasť Athanasiom (grécky teológ, spisovateľ, biskup v Alexandrii, odporca *arianizmu*) a pre oblasť latinskú (západnú) synodou (cirkevným snemom) v Kartágu 397; dnešné zvyčajné delenie kapitol vzniklo v 13.st.; biblický text trvalo podrobovaný kritickým rozborom a výkladom (napr. *reformácia*), ktoré sa odvolávali na pôvodné rukopisné predlohy (*Papyrus Bilands,* r. 125) a opisy *Starého zákona* (*kumránsky* zvitok, 2.st.); vo výtvarnom umení Nový zákon symbolizovaný *Ecclesiou; Synagóga* symbolizovala *Starý zákon*;

Malý lexikón biblie: zbierka svätých kníh, ktoré vznikli v kruhoch kresťanstva; v dnešných vydaniach v zmysle *kánonu* vytvoreného v 5.st. nachádzame 27 spisov; sú to štyri *evanjeliá* (*Matúša, Mareka, Lukáša, Jána*); nasleduje kniha Skutky apoštolov, ktorou sa uzatvára členenie Nového zákona podľa historických kníh, ďalej štrnásť *Pavlových* listov, ktoré usporiadal *Augustín* podľa istej obsahovej spätosti, a sedem tzv. katolíckych listov; Nový zákon uzatvára *Apokalypsa* čiže *Zjavenie Jána*; jazykom Nového zákona je gréčtina

Malá čsl. encyklopédia: súbor 27 kníh, ktoré vznikli v priebehu prvých dvoch stáročí po Kr., často na základe aramejsko-židovskej tradície; *kánon* bol zostavený v priebehu 2.-4.st., najstaršia podoba Nového zákona je v gréčtine; zachytáva náboženské predstavy a ideológiu raného kresťanstva na príbehu *Kristovho* života a dejinách prvých kresťanských obcí; kresťanské cirkvi

Nový zákon vieroučne nadraďujú nad *Starý zákon* (> pozri *Ecclesia a Synagóga*) a považujú ho za hlavnú náboženskú autoritu; pozri *paralelizmus; aramejské písmo*

Nový biblický slovník: v minulých 1600 rokoch prijala veľká väčšina kresťanských cirkví Nový zákon v podobe 27 kníh; tie sa prirodzene delia na štyri časti: l. štyri evanjeliá, 2.Skutky apoštolov, 3.dopisy písané *apoštolmi* alebo ľuďmi, ktorí im boli blízki, 4.Zjavenie Jána; toto poradie nie je iba logické, ale aj približne chronologické, aspoň pokiaľ ide o témy týchto dokumentov; nezodpovedá však poradiu, v ktorom boli napísané; ako prvé novozákonné spisy boli *Pavlove* listy (vznikli v rokoch 48-60, ešte skôr ako vzniklo prvé evanjelium); štyri evanjeliá vznikli v období rokov 60-100 rovnako ako takmer všetky ostatné spisy; zatiaľ čo napísanie Starého zákona trvalo tisíc aj viac rokov, Nový zákon je dielom jediného storočia; jednotlivé evanjeliá existovali spočiatku nezávisle na určitých miestach a v určitom okruhu, pre ktorý boli pôvodne napísané; na počiatku 2.st. boli zhromaždené a začali kolovať v podobe štvorzázname; *Skutky apoštolov* sa v tom čase oddelili od evanjelia Lukáša, s ktorým pôvodne tvorili jedno dielo o dvoch zväzkoch, a dostali svoje vlastné miesto; Pavlove listy boli najprv uchovávané v spoločenstvách alebo jednotlivcami, ktorým ich apoštol poslal; koncom 1.st. sa dochovaná korešpondencia začala zhromažďovať do „zbierok Pavlových listov“, ktoré sa rýchlo rozšírili medzi zbory (ako prvý bol súbor 10 listov, skoro potom rozšírený súbor 13 listov obohatený o tri pastorálne *epištoly*; zbierka evanjelií, Pavlove listy a Skutky apoštolov tvoria počiatok novozákonného kánonu, ako ho poznáme; prvotná cirkev umiestnila pomerne skoro spisy evanjelistov a apoštolov vedľa Starého zákona a začala je užívať na obhajobu evanjelia aj pre kresťanské bohoslužby; keď sa kresťanstvo rozšírilo medzi ľud, ktorý nehovoril grécky, Nový zákon sa prekladal do iných jazykov (okolo r. 200 vznikli latinské a sýrske verzie Nového zákona, v priebehu ďalšieho verzia *koptská*)

Evanjelium podľa Matúša	Mt
Evanjelium podľa Marka	Mk
Evanjelium podľa Lukáša	L
Evanjelium podľa Jána	J
Skutky apoštolov	Sk
List Pavla Rímskym	R
Prvý list Pavla Korintským	1K
Druhý list Pavla Korintským	2K
List Pavla Galatským	G
List Pavla Efezským	Ef
List Pavla Filipským	F
List Pavla Kolosenským	Kol
Prvý list Pavla Tesalonickým	1Tes
Druhý list Tesalonickým	2Tes
Prvý list Pavla Timoteovi	1Tim
Druhý list Pavla Timoteovi	2Tim
List Pavla Titovi	Tit
List Pavla Filemonovi	Fil
List Židom	Žid
List Jakuba	JK
Prvý list Petra	1Pt
Druhý list Petra	2Pt
Prvý list Jánov	1J
Druhý list Jánov	2J
Tretí list Jánov	3J
List Júdov	Jud
Zjavenie Jána	Zj

pozri *dvadsať štyri starcov*, *apokalyptické bytosti*, *Apokalypsa Jánova/Zjavenie Jána, dvanásť apoštolov*, *paralelizmus; Ján Krstiteľ; kormidlo; „Concordia veteris et novi testamenti“, typológia; biblia, evanjeliár, evanjelisti; dielo literárne, papyrus (Nový biblický slovník); umývadlo (Lurker); kánon 2 (Malý lexikón biblie); novozákonné témy a motívy; postavy Nového zákona, antisemitizmus a Nový zákon*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Cat%C3%A9gorie:Nouveau_Testament

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:New_Testament
http://ca.wikipedia.org/wiki/Categoria:Nou_Testament
http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Neues_Testament
http://twoway.st/facets/subject/new%20testament

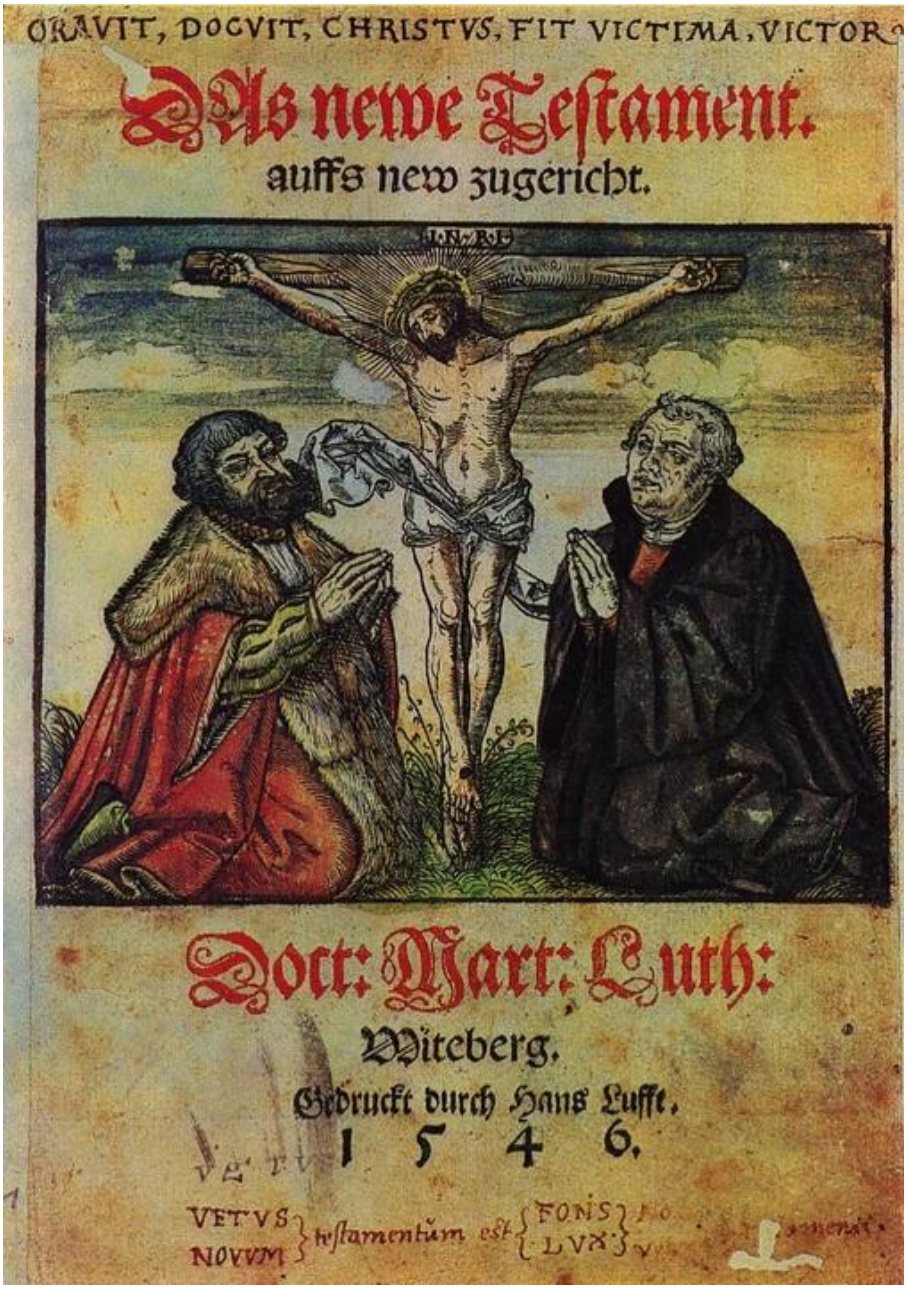

L. Cranach Ml.: Martin Luther a kurfist Saský (drevoryt, titulná strana Lutherovho prekladu Nového zákona do nemčiny, 1546)

Nový zákon (termíny) -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:New_Testament_words_and_phrases

Nový Zéland - pozri *kura ngaituku; tetovanie; Maorovia*

http://www.yvettedefrance.com/Photos-du-monde/Pays/Zeland/zeland.htm

Nový život - tal. *La vita nuova*, angl; The New Life; báseň *Dante Alighieri* z r.1295; je výrazom stredovekého žánru dvorskej lásky, písaná v prosimetrum štýle, kombináciou oboch prózy a poézie; okrem toho

je pozoruhodná tým, že je napísaná v taliančine, a nie v latinčine; spolu Dantovými ďalšími dielami pomohla založiť toskánsky dialekt, v ktorom je napísaná ako taliansky štandardný jazyk; báseň je Danteho spôsob rekonštrukcie seba a svojho umenia umenie, pokiaľ ide o jeho rozvíjajúci sa zmysel pre charakter dvorskej lásky (systém ritualizovanej lásky a umenia, ktoré Dante a jeho básnickí priatelia (provensálski a sicílski básnici dvora Frederika II) a na toskánski básnici pred nimi vytvárali; niekedy vo svojich dvadsiatich rokoch sa Dante rozhodol pokúsiť písať milostnú poéziu, ktorá sa menej sústreďovala na neho osobne, ale na lásku ako takú; chcel povýšiť dvorskú milostnú poéziu do posvätnej milostnej poézie; postava Beatrice bola pre Danteho stelesnením tohto druhu transparentnej, absolútnej lásky inšpirujúcej túžbu duše po božskej kráse; pozri *Beatrice Bice di Folco Portinari*

http://en.wikipedia.org/wiki/La_Vita_Nuova

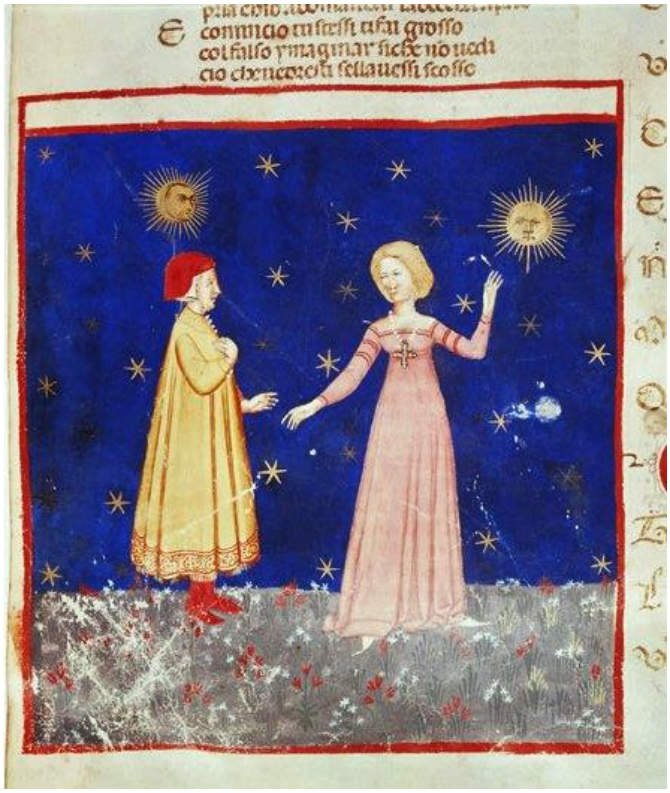

Dante a Beatrix (miniatura, 14.st.)

H. Holiday: Dante a Beatrice (1883)

D. G. Rossetti: Stretnutie Beatrix a Danteho na svadobnej hostine. Odmieta jeho oslovenie (1855)

D. G. Rossetti: Danteho smútok na smrťou Beatrice (1871)

D. G. Rossetti: Prvé výročie smrti Beatrix (1853)

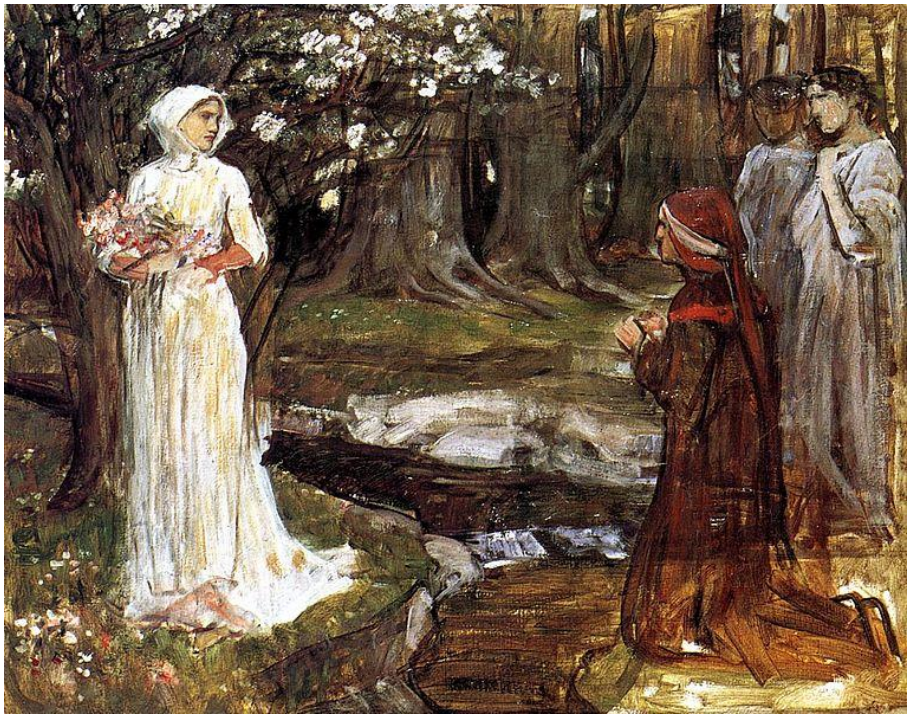

J. W. Waterhouse: Dante a Beatrice (1914-1917)

D. G. Rossetti: Beata Beatrix (1864-1870)

Podľa Élisabeth Sonrel: Tri stretnutia Dantovho s Beatrice (19.st.)

C. Rojas: Dante a Beatrix na brehu Léthe (1890)

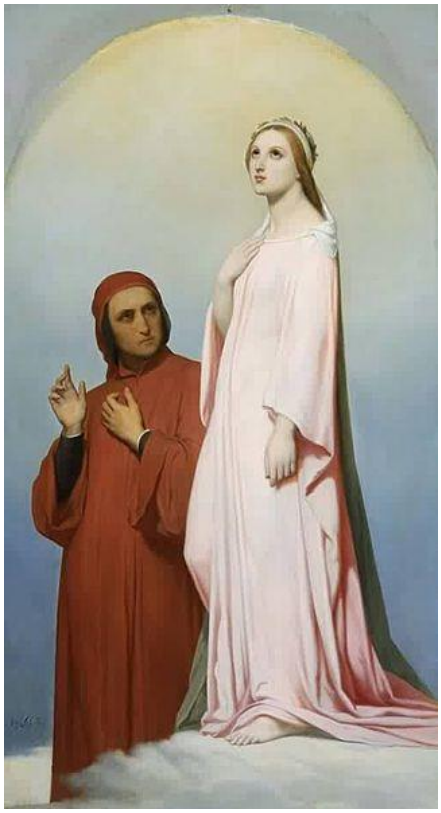

A. Scheffer: Dante a Beatrice (1851)

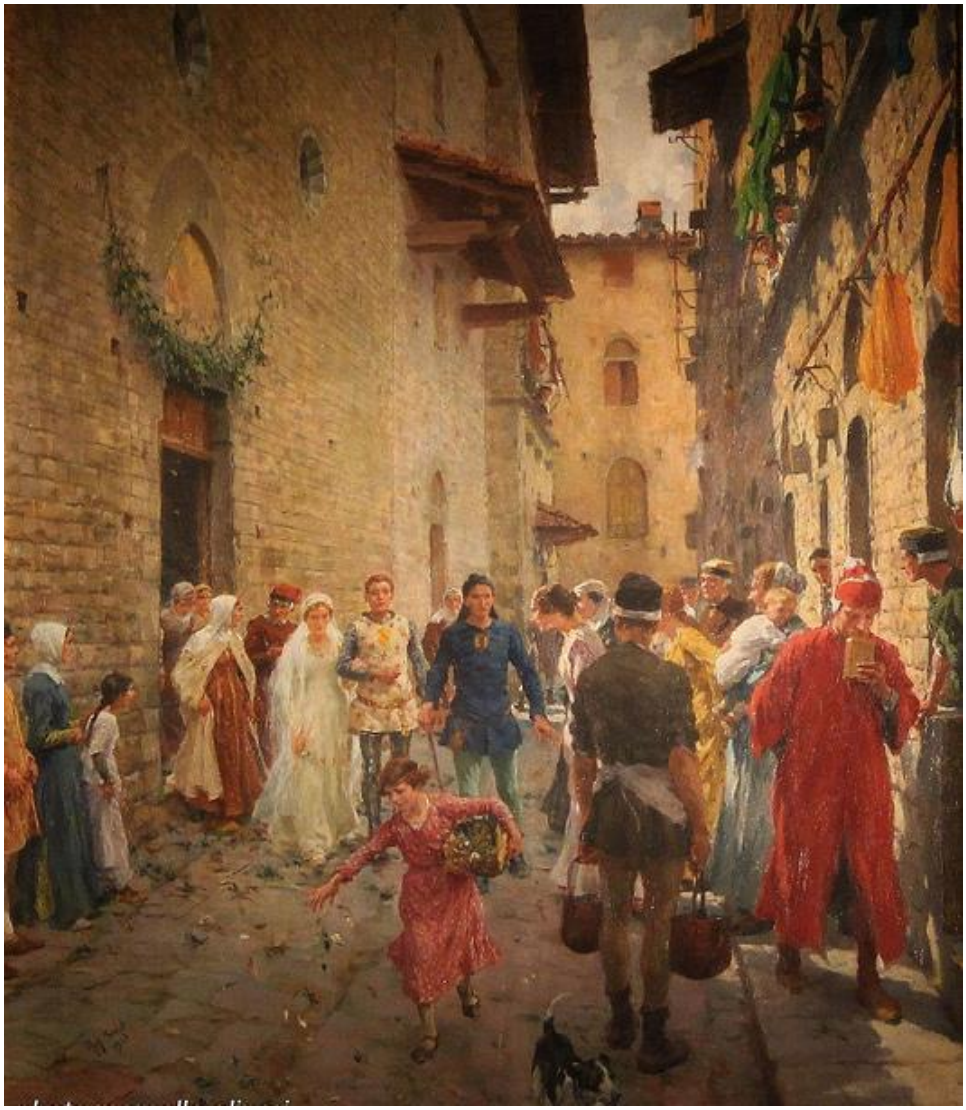

R. Sorbi: Svadba Beatrix Portinari (1928)

nožnice (nástroj) - nástroj na strihanie; vyvinuli sa z noža a skladajú sa z dvoch rovných čepelí, tzv. listov (u ručných nožníc sú slabo vypuklé a bočité, aby sa pri strihaní dotýkali len v mieste strihu); podľa funkcie, konštrukcie a regionálnych zvláštností mali rôzny tvar; staršie boli pružinové nožnice (napríklad na strihanie oviec, používané od mladšej doby železnej, postrihovacie nožnice na súkno) a mladšie kĺbové nožnice (napríklad krajčírske, pristrihovacie, obuvnícke, kožušnícke, holičské, klampiarske, zámočnícke, vinohradnícke nožnice); ovčiarske nožnice i nožnice pre domácnosť (šprdy) vyrábali od začiatku 20.st. oročia v družstevnej nožiarni v Slovenskej Ľupči; sortiment postupne rozšírili aj na niklované a chrómované krajčírske a holičské nožnice; nožnice sú atribút *sv. Agáty* (alternatíva ku *kliešťam*); pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

http://www.ludovakultura.sk/index.php?id=1295

J. Amman: Úprava súkna nožnicami (drevoryt, 1568)

Neznámy autor: Žabí súd (1730-1750)

nožnice (opevnenie) - súčasť barokového predsunutého *opevnenia*; úzka nožnicová stavba medzi *ravelinom* a *kurtinou*; pozri *hladný múr*, *kaponiéra, kliešte*

F. van Alten-Allen: Pohľad na Viedeň pred 2. obliehaním v roku 1683

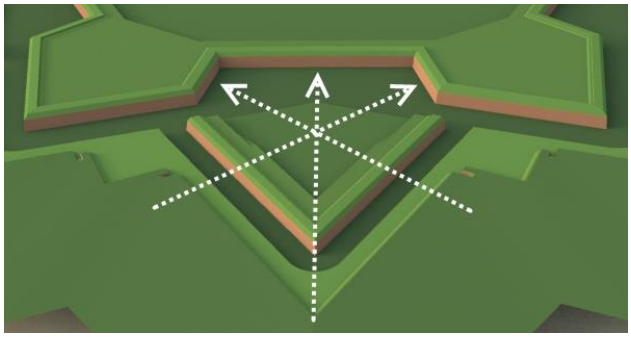

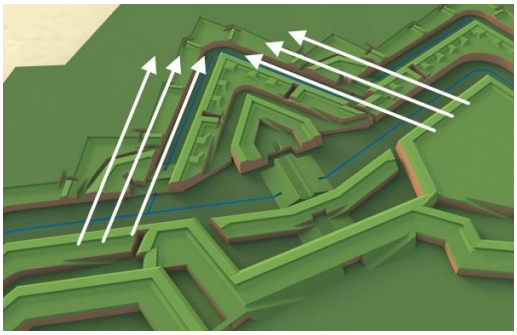

Ravelin brániaci útoku na kurtinu (model)
Nožnice (spodná časť vpravo)

nôž - v súvislosti s heslom *Katarína Alexandrijská*: sv. Katarína Alexandrijská je patrónkou *filozofov a kazateľov, dievčat, panien, manželiek, učiteľov, študentov, žiakov, univerzít, knižníc, nemocníc* a všetkých povolaní majúcich do činenia s kolesom alebo *nožom*, napr. kolárov, *hrnčiarov, mlynárov*, šičiek, *kníhtlačiarov, obuvníkov*; pozri *patrón*

v *grafike umeleckej* vyhlbovací *nástroj* používaný na opracovanie mäkkých drevených, linoleových, gumených, kovových a iných *štočkov* rezom; čepeľ býva zabrúsená do rôznych tvarov a máva rôznu veľkosť a šírku; rez nožom zanecháva plošnú a hlbšiu stopu, vynútenú aj mäkkosťou štočku, ktorý sa nedá jemne opracovať, aby sa neodlomil reliéf (u dreva) alebo ťažnosť štočku (u linolea a gumy); nôž sa užíva v technike *drevorezu,* kovorezu, *linorezu* a ď. technikách založených na rezu; pozri *grafické nástroje; apoštol Bartolomej, Abrahám; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

Ch. Weigel st.: Výrobca nožov (medirytina, 1698)

nôžka kozia - ***kozia nôžka***
nôžka stračia - ***stračia nôžka***
Nuadu - Jordan: *keltský*, írsky boh vojny a lekárstva; potom, čo prišiel v boji o paži, mal novú zo *striebra*; mal svoju svätyňu v Lydney v Gloucesteru; bol považovaný za praotca írskeho kráľovského rodu; pozri *bohovia lekárstva*

Biederman v súvislosti s heslom *Nodons* stotožnuje Nuadu a Nodonsa

nudizmus - pozri *nahota, kult tela, adamiti*
Nugroho Eko - (*1977); príslušník mladej generácie indonézskych súčasných umelcov; hlboko sa zoznámil s kultúrou svojej doby a je odhodlaný svojou prácou komentovať sociálno-politické problémy krajiny; jeho práce sú založené na miestnych tradíciách a globálnej populárnej kultúre; zvlášť používa tradičnú techniku *batikovania* a *výšivky*; necháva sa inšpirovať *street artom, grafitti* a *komiksami*; okrem kreslenia a maľovania pracuje v rade ďalších médií ako je *nástenná maľba, animácia, gobelín, sochárstvo*; ústrednou témou jeho prác od r. 2008 je moderný život v meste; pozri *eko art*

http://www.arndtberlin.com/website/artist_8533

E. Nugroho: Príde prázdne nič (strojová výšivka, 2013)
E. Nugroho: Malý dúšok indonézskeho umenia dneška (2013)

E. Nugroho: Pach hrozby (časť inštalácie, eko art 2012)
E. Nugroho: Pach hrozby (časť inštalácie, eko art, 2012)

E. Nugroho: Pach hrozby (časť inštalácie, eko art, 2012)
E. Nugroho: Pach hrozby (časť inštalácie, eko art, 2012)

nukleus - kamenné hľuzy, napr. pazúrika, z ktorých sa získavali údermi polotovary *paleolitických* nástrojov; pozri *industria*
Nul - holandská *futuristická* skupina
nula - pozri *symboly číselné: 0, rok nula*
nula mystická - v súvislosti s heslom *joni*: zobrazenie ženského lona; v staroindickej kultúre chápané ako zdroj života (pozri *symbol plodnosti*); spolu s *lingamom* výraz tvorivej energie; v stredovekých *mystických* teóriách kozmická prázdnota, mystická nula
numen - italické miestne božstvo; pozri *Italikovia*; *rímska mytológia*
Numeri - *Kniha čísiel*; štvrtá z *kníh Mojžišových/Pentateuchu*; zahrnuje udalosti na hore *Sinaj*, kde bolo uskutočnené sčítanie ľudu, určené poradie pochodu do zasľúbenej zeme, stanovenie povinností;

ďalej udalosti pochodu, dobývanie *Kanaánu* a určenie *Jozua* za *Mojžišovho* zástupcu; zrejme predpovedá zrodenie *Ježiša* (pozri *Betlémska hviezda)*; pozri *Posledná večera* (Hall); *figovník* (Lurker)

numerológia - lat.; gréc. *gematria*

numizmatika - pozri *platina*, *minca*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Exonumia

nummus - *byzantská* drobná medená *minca* z čias cisára Anastasia (491-518); tiež česká minca z 1384

Nun - v preklade – „Nehybné vodstvo"; pôvodne Niu nebo Nu – „Vodnatý"

-*egyptský boh* pravodstva v jeho mužskej podobe (ženská podoba pravodstva personifikovaná *Nunet/Naunet;* jeden z božského spoločenstva *Osem bohov z Chmunevu* (pozri *osem*); personifikácia kozmickej prasily, z ktorej vzišlo všetko ostatné; Nunovo vodstvo trvá večne a z jeho podzemných zdrojov sa napája *Níl*; v mytológii *Horného Egypta* je Nun spolu stvoriteľom sveta; je zriedkavo zobrazovaný, potom však v ľudskej podobe s vysokými perami na hlave alebo s hlavou *žaby*; pozri *Sobek/Súchos*; *bohovia vodní*; *osem*

www: Nun (staroeg. nwn) je v egyptskej mytológii bohyňa prvotných kozmických vôd, z ktorých vystúpil najvyšší boh - stvoriteľ; podľa teológie mesta Chmúnev bola Nun jedným z ôsmych pôvodných živlov, z ktorých vznikol vesmír; Jej meno doslova znamená „hlbina"; hoci v mnohých verziách onského mýtu (pozri *Deväť bohov z Onu*) vystupuje Nun ako bohyňa, podľa chmúnevských kňazov bolo božstvo Nun mužského rodu a jeho partnerkou bola Naunet (feminínum od tvaru Nun); tak ako v prípade všetkých ogdoadických božstiev bol Nun zobrazovaný ako žaba alebo muž s hlavou žabou a Naunet ako had alebo žena s hlavou hada; zriedkavejšie sa Nun v umení objavuje ako bradatý muž s modro-zelenou pokožkou predstavujúcou vodu; podobne ako ďalšie božstvá Osmice, ani Nun nemal vlastné chrámy, ale niekedy bol stotožňovaný s posvätnou nádržou v chráme alebo, ako napríklad v *Abyde*, s podzemným prameňom; boh Nun býva zobrazovaný/zobrazovaná s vztýčenými rukami, ktorými drží *slnečnú bárku* boha *Ré*; Egypťania si predstavovali, že vody Nun obklopujú Zem, ktorá v nich pláva priestorom; jednou z obáv, ktorú spájali s víťazstvom chaosu vo vesmíre, bola, aby sa hrádze Nun, ktoré jeho vody držali nad nebesami, nepretrhli a nezničili svet

http://cs.wikipedia.org/wiki/Nun
http://es.wikipedia.org/wiki/Nun_(mitolog%C3%ADa)
http://fr.wikipedia.org/wiki/Noun

Nunc dimittius - lat. – „teraz prepúšťaš"

Nový biblický slovník: prorocké slová starého *Simeona*, ktorému *Jahve* zvestoval, že nezomrie skôr, kým neuvidí *Mesiáša* židovského národa; Simeonove proroctvá, ktoré sprevádzali *Kristov* príchod, nezazneli pri *obriezke* (ako tomu bolo v prípade *Jána Krstiteľa*), ale pri obradoch čistenia (o mesiac neskoršie ako obriezka, ktorá sa konala ôsmy deň po narodení chlapca); podľa starého zvyku rodičia prinášali deti k *rabínovi* do chrámu, aby dostali požehnanie; snáď práve pri tejto príležitosti vyslovil *Simeon*, keď bral do náruče malého *Ježiša*, svoje nunc dimittius; Nunc dimittius je možné rozdeliť do dvoch častí, z ktorých prvá je modlitbou k Hospodinovi (v liturgii býva za nunc dimittius označovaná iba táto časť) a druhá časť je proroctvom adresovaným *Márii* (jej syn má úlohu stať sa Mesiášom a ona sama ho uvidí zomierať v bolesti a utrpení); obidve časti proroctva sú vo vzájomnom ostrom kontraste; modlitba znie radostne a veľmi slávnostne: v Mesiášovi obdržia *pohani* Božiu pravdu a plne sa ukáže sláva Izraela ako nástroja Božieho zjavenia a vykúpenia; pozri pozri *sedem bolestí Panny Márie*, *biblia*, *proroci*, *farby adventné; christologické motívy*

G. van den Eeckhout: Simeon v chráme. Nunc dimittis (17.st.)

Nunet/Naunet - v *egyptskej mytológii* manželka boha pravodstva *Nun;* variant mena *Naunet* používa Biedermann; Zamarovský používa variant Nunet; pozri *osem, Osem bohov z Chmunevu*

http://de.wikipedia.org/wiki/Naunet

nuova oggettivitá/nová objektivita - talianske hnutie z 20.rokov 20.st. vychádzajúce z názorového okruhu *valori plastici*; jeden z predstaviteľov širokého európskeho hnutia prikláňajúceho sa ku skutočnosti (pozri *nová predmetnoť*); súbežné *novej vecnosti* v nemeckom prostredí

http://it.wikipedia.org/wiki/Nuova_oggettivit%C3%A0

nuragy/nuraghi - *neolitické* kamenné jednoposchodové vežovité kupolové megalitické stavby na Sardínii v pol.2.tis.- 3.st.pr.Kr., s jednou alebo viacerými *sieňami* na prízemí a s jednou sieňou na poschodí; v dobe rímskej slúžili aj ako *pohrebiská*; ich napodobením vznikli talianske *trulli*; pozri *megalit*

Nusika - ***Nausikaá***

Nuska/Nuška - Jordan: boh svetla (pozri *bohovia svetla*); sumerský a babylónsko-akkadský (pozri *Sumer, Babylónia, Akkad*); syn boha *Enlila*; tiež boh ohňa, symbolizovaný *lampou* (v starobabylónskom období lampa dávaná na *hraničné kamene*; pozri *kudurru*)

Nút - v *egyptskej mytológii* kozmické božstvo, bohyňa neba, ochrankyňa - matka mŕtvych (pozri *podsvetie*); dcéra *Šova* a *Tafnut*, partnerka boha zeme *Geba,* matka *Usíreva/Osirisa* a *Esety/Isis* a *Nebhtet/Nefthys*; od boha zeme Geba bola oddelená bohom vzduchu *Šu* potom, čo sa narodili jej deti (aj pre svoje väčné nezhody s *Gebom*);v kultu sa stala čiastočne bohyňou mŕtvych, zobrazovanou aj v *akte*, s telom pokrytým *hviezdami*, vo ktoré sa Egypťania chceli po smrti premeniť (pozri *metamorfóza*); zobrazovaná aj v podobe *kravy*, obdobne ako bohyňa *Hathora*; pozri *Deväť bohov z Onu*, *zmŕtvychvstanie* (Gecse, Horváth)

Zamarovský: Nutino manželstvo s *Gebom* (bohom zeme) nedopadlo dobre a nakoľko sa stále hádali, rozhodol sa ich otec Šu (Vzduch), že ich rozdelí a vložil sa doslova medzi nich a Nut dvihol až k samej oblohe; Nutine telo vytvára oblúk nebeskej klenby, *nebo* samotné; Nut sa nachádza ďaleko od zeme a obopína ju celú a všetky veci na nej svojimi údmi; pritom má hlavu na západe a tú „druhú“ časť tela, tam kde vychádza Slnko; sama totiž každý deň Slnko rodí, to potom

putuje jej telom, načo večer zapadá medzi jej ramená a vchádza do jej úst; presne to isté sa deje s hviezdami, ktoré v noci trblietajú na jej tele, alebo plávajú na člnkoch pod jej bruchom; keďže hviezdy sú *duše* zomrelých, bola to Nut, ktorá má tisíc duší; pre toto pohlcovanie Slnka a hviezd sa na niektorých Textoch rakiev o nej hovorí ako o Svini, ktorá požiera svoje prasiatka, čo nie je nadávka, ale prirovnanie prevzaté zo života; na iných sa nazýva Veľká krava, čo je čestný titul, ktorý ju približuje k bohyni *Hathore*; Egypťania si Nut veľmi vážili, lebo verili, že ich chráni za živa aj po smrti; od najstarších čias zdobili povaly *hrobových komôr* hviezdami, ktoré boli jej symbolom, a steny z týchto komôr pokrývali nápismi na jej počesť

http://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%BAt
http://en.wikipedia.org/wiki/Nut_(goddess)

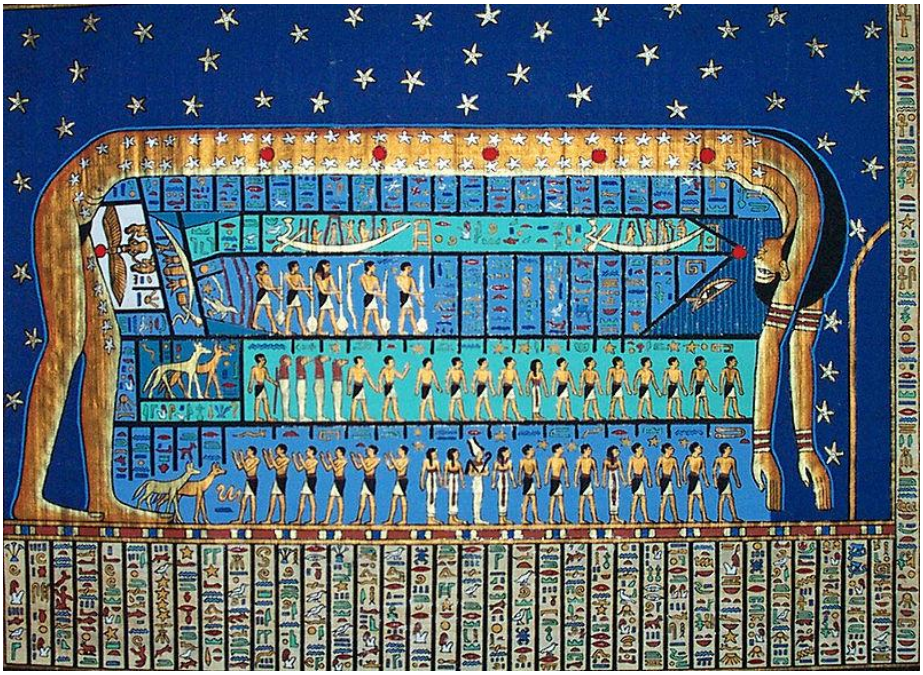

typické zobrazenie bohyne Nut

Nutstsi Mario - (✞1673); prezývaný *Mario dei Fiori* (kvetinový Mario); vošiel do dejín ako jeden z prvých majstrov kvetinových zátiší v Taliansku; pôsobil v Ríme, mal vynikajúcu povesť, v 1657 sa stal členom rímskej Akadémie výtvarných umení sv. Lukáša; pracoval predovšetkým pre na cirkev, ale aj pre súkromné zákazky; známy predovšetkým ako majster dekoratívnych kvetinových *girland* zdobiacich obrazy Madony a svätých, ako aj nezávislých zátiší; štylisticky veľmi úzko spolupracoval so svojím svojho strýkom, talianskym *caravagginistom* Tommasom Salinom; prevzal jeho tmavé pozadie a záujem o vyjadrenie svetla a tieňa, ale používa ho jemnejšie a sofistikovanejšie; v posledných dvoch desaťročiach bol ovplyvnený neapolským maliarom Paolom Porpora, s ktorým pracoval pre kardinála Flavia Chigi na zač. r. 1650; Porporov vplyv možno vysledovať v jasnom zdobenie a ďalších naturalistických prvkoch; Nutstsiho zátišia sa líšia veľkou pozornosťou, ktorú venoval detailom, štruktúram kvetov a hre svetla a tieňa; obraz každej kvetiny bol skôr naturalistický ako okrasný; Mariovými spoločníkmi boli Filippo Lauri, Giacinto Brandi, Bernardino Mei, Carlo Maratta; jeho vplyv možno vysledovať v prácach Pietra Paola Cenniniho, rovnako ako španielskeho majstra dekoratívnych kompozícií Juana de Arellano; pozri *talianski maliari 17.st.; kvetiny*

https://www.google.sk/search?q=Mario+de+%27Fiori&espv=2&biw=1846&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=T_jUVLbaCsTvUJekg7AE&ved=0CEsQsAQ&dpr=1

M. Nutstsi: Zátišie s ovocím, zeleninou a zvieratami (17.st.)

M. Nutstsi: Strieborná váza s drapériou (17.st.)

M. Nutstsi: Ruže, pivónie, hortenzie, tulipány a ďalšie kvety vo váze (17.st.)

M. Nutstsi: Girlanda kvetov Erminiou medzi pastiermi (1660)

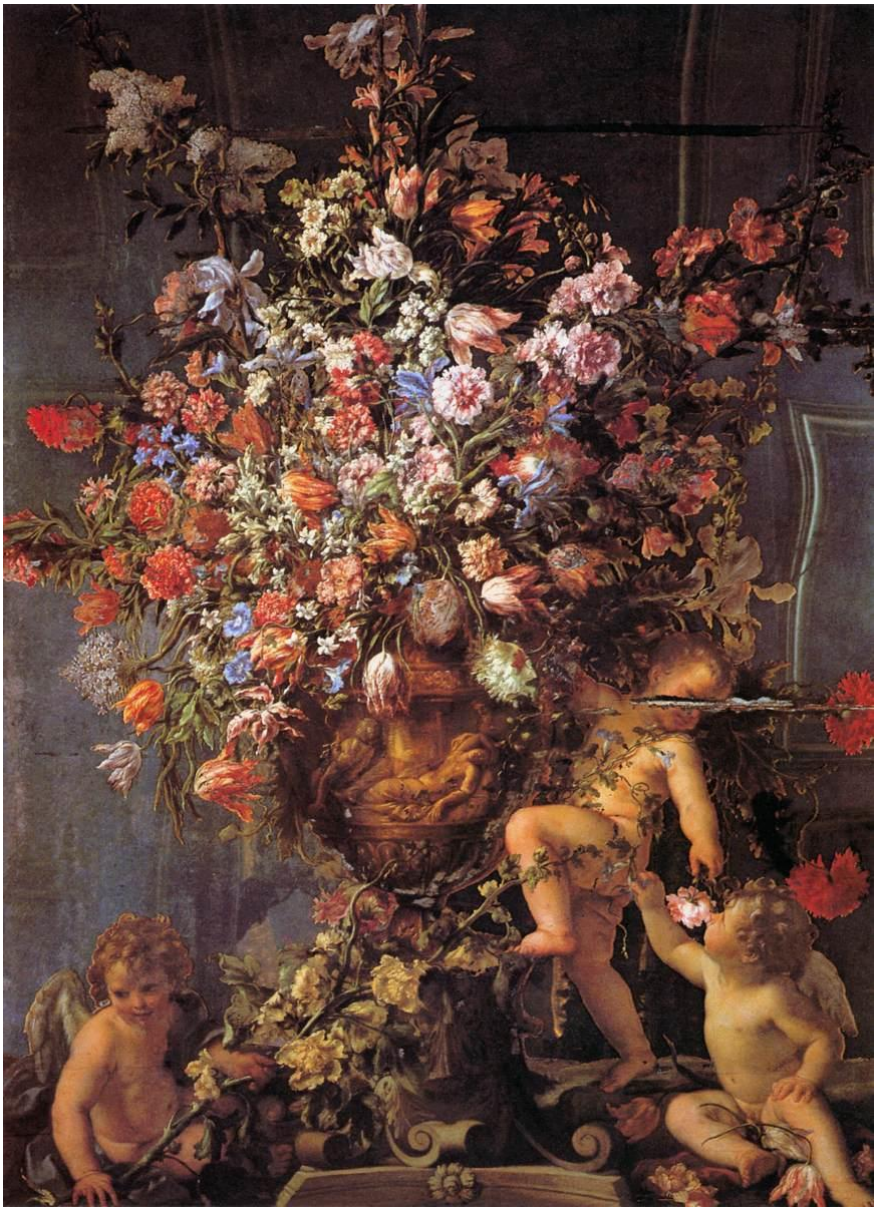

M. Nutstsi: Zrkadlo s tromi putti (17.st.)

ný - písmeno *gréckej abecedy*: N, ν
Nykté/Nyx - v *gréckej mytológii* matka *Hesperidiek*
nymfa - ***nymfy***
nymfea/nypheum - gréc. nymfaion; antická umelá alebo prírodná jaskynná svätyňa s prameňom alebo *fontánou*, zasvätená *nymfám*; Rimanmi stavaná v mieste prameňa alebo rozvodu *akvaduktu*; pozri *kašna*
2.v *renesančnej* alebo klasicistickej *záhradnej architektúre* veľká *fontána* s tečúcou vodou, fontánami a *kaskádami*, s *fasádou*; pozri *klasicizmus*; *kašna*

Baleka: architektonicky a monumentálne poňatá fontána, bohato členená, sochársky zdobená, pôvodne viazaná na pramene a studne; stavaná najmä v rímskej cisárskej *antike* na okrasu mesta, záhrad a palácov; u dedinských víl (pozri *villa rustica*) bola obdĺžnikovou sálou s fontánou umiestnenou v *apside*; rímske nympheum Septizonium bolo stavbou 9m širokou, vynikajúce nymfeá aj v Miléte, *Olympii* a ď. mestách

Zamarovský: najstaršie nymfeum bola Svätyňa nýmf na južnej strane *Akropoly* (nález množstva *votívnych* darov zo 7.-4.st.pr.Kr., venovaných nymfám); v rímskych časoch nymfeom boli aj stavby neposvätného charakteru (fontány, záhradné pavilóny s bazénmi, okrasné fontány alebo súčasti verejných kúpeľov

http://fr.wikipedia.org/wiki/Mont_Palatin

Nymfeum v Hierapolise

Nymfhenburg - porcelánka v Neudecku (1753), neskoršie Nymfenburgu, preslávená soškami F. A. Bustelliho (18.st.); značka: štít so štvorčekovou sieťou; pozri *porcelán, rokaj, A. Bonazza*

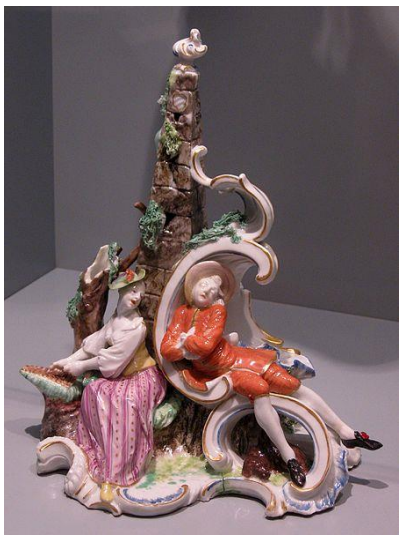

F. A. Busterelli: Skupinka šľachticov (porcelánka Nymfhenburg)

nympheum - *lat.; nymfea*

Nymfy - v *gréckej mytológii* bohyne nižšieho postavenia, dcéry *Dia,* zosobňujúce prírodné sily; spolu so *Satyrmi* a *Silénmi* tvorili súčasť *Artemidinho* a *Dionýzovho* sprievodu; kultové miesta pri prameňoch a jaskyniach; ich najmilšími spoločníkmi boli *siléni, satyrovia, panovia*, z vyšších bohov najmä *Apolón, Hermes* a *Dionýzos*; Gréci a Rimania preukazovali nymfám pocty primerané ich významu a postaveniu; prinášali im obety, budovali im svätyne (*nymfeá*), zasväcovali im háje, lesy, kopce a jaskyne; zobrazované ako pekné a veselé dievčiny, zvyčajne prostovlasé (blízke slovanským *rusalkám*) a najčastejšie pri tanci; *vázové maliarstvo*, v novovekom umení zvyčajne *stafáž* pri mytologických a alegorických motívoch

Baleka: pôvodne mladé ženy, *nevesty*; nesmrteľné bohyne zosobňujúce prírodné sily; podľa *Homéra* ich otcom bol *Zeus*, podľa iných prameňov zrodené z *Uránovej* krvi, ktorá kvapkala na zem (porovnaj *Medúza*); vo výtvarnom umení často zobrazované (*votívne* reliéfy, Rubens, Jordaens, Poussin, J.W.Waterhousse, Corot, J.Goujon, A.de Vries, A.Maillol, P. Vecchio, L.Cranach st., A.Böcklin, B.Knüpfer, A.Renoir)

Zamarovský v súvislosti s heslom *Sirény*: podľa ďalšej verzie boli Sirény pôvodne Nymfy a družky bohyne *Persefone*, ktorá v ich spoločnosti vyrastala

pozri *Egle, Galatea, Chloris, Kallirhoé, Kallistó, Kalypsó, Libye, Faethusa, Kirké, Amaltheia, Nómia, Salmakis, Lotis, Halia, Symaiteia, Satyrion, Toósa, Echo, Leriope, Oinoné, Pitya, Líbya, Naida, Stryma, Maia, Juturna, Nana, Skylla, Kyréne, Corisca, Idaia; dryády, hamadryády, oreády, rhoiady, nereidy, okeanidy, najády; Albunea; Nakissos/Narcis; apsara, huristky; nymfea/nympheum; Lara; Rhinemaidens*

http://hu.wikipedia.org/wiki/Nimfa_(mitol%C3%B3gia)
http://en.wikipedia.org/wiki/Nymph
http://the-history-girls.blogspot.sk/2012_04_01_archive.html

https://www.google.sk/search?q=W.+A.+Bouguereau:+Nymphs+and+Satyr&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&imgil=wX6v7rqR-lIvUM%253A%253B-V6C-s4Dke8lSM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.hagginmuseum.org%25252Fcollections%25252Fbouguereau_nymphaeum.shtml&source=iu&pf=m&fir=wX6v7rqR-lIvUM%253A%252C-V6C-s4Dke8lSM%252C_&usg=__0oFGfsS-2wBRiRHuzQlGaLIF8Jw%3D&ved=0CEAQyjc&ei=V4eDVMfPEYX2UPapgvAP#facrc=_&imgdii=_&imgrc=wX6v7rqR-lIvUM%253A%3B-V6C-s4Dke8lSM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.hagginmuseum.org%252Fcollections%252Fimages%252Fbouguereau_nymphaeum.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.hagginmuseum.org%252Fcollections%252Fbouguereau_nymphaeum.shtml%3B550%3B383

G. Salmon: Hercules útočí na troch satyrov a nymfu (drevoryt, 16.st.)

Tizian: Pastier a Nymfa (16.st.)

J. A. Backer: Nymfy hrajúce po love (1649)

J. H. Muller: Merkúr objímajúci nymfu (rytina, 16.-17.st.)

J. Heintz I: Satyrovia a nymfy (perokresba, lavírovanie, krieda, 1599)

P. P. Rubens: Tri nymfy s rohom hojnosti (1625-1628)

N.-N. Coypel: Nymfa a Cupido (1734)

F. X. Wagenschön: Neptúm a Amfitrité so skupinou mermanov a nereíd (rytina, 1784)

F. X. Wagenschön: Neptún s Amfitrité, Mermanmi a kúpajúcimi sa nymfami (rytina, 1771)

F. X. Wagenschön: Neptún s Amfitrité, Mermanmi a kúpajúcimi sa nymfami (rytina, 1771)

W. A. Bouguereau: Nymfy a Satyr (1873)

W. A. Bouguereau: Kúpeľ nýmf (19.st.)

L. Bartolini: Nymfa a škorpión (1845)

T. Couture: Nymfa a Kupidovia (1860)

nynická skupina - *archeologická skupina* staršej *doby bronzovej*, (10.-8.st.pr. Kr.) nazvaná podľa obce Nynice v Západočeskom kraji; žiarové pohrebiská, hroby s kamenným obložením; pozri *žiarové hroby*

Nypoort Justus van der - (✞1692); holandský kresliar, grafik, rytec, maliar

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=23

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=24

https://www.google.sk/search?q=Nypoort+Justus+van+der&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiyurPw3_jNAhUC2ywKHZm8DRoQsAQIQg

http://www.webumenia.sk/katalog?author=Nypoort%2C+Justus+van+der
http://www.webumenia.sk/autor/7403

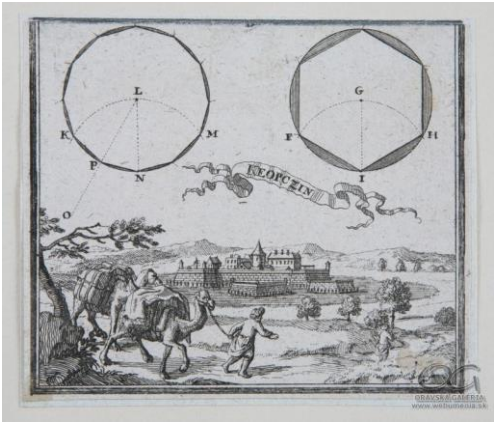

J. van der Nypoort: Levice (1686)
J. van der Nypoort: Kopčany – Holíč ((geometrická figúra, 1686)

J. van der Nypoort: Hrad Ostrý Kameň
J. van der Nypoort: Bytča

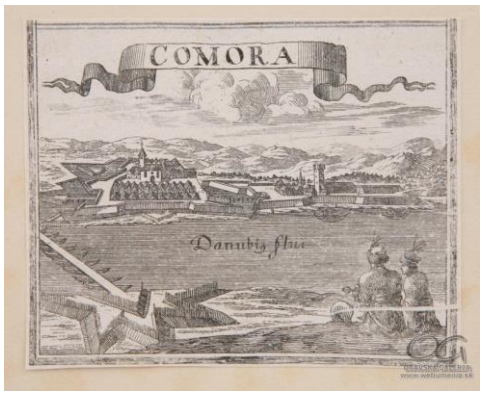

J. van der Nypoort: Vígľaš
J. van der Nypoort: Komárno

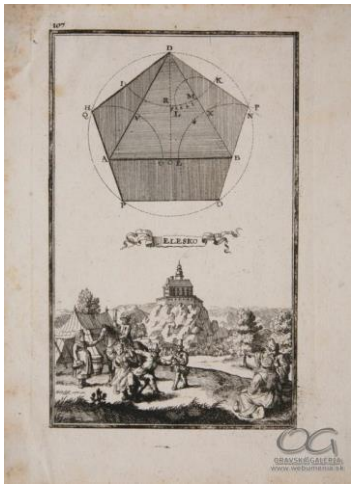

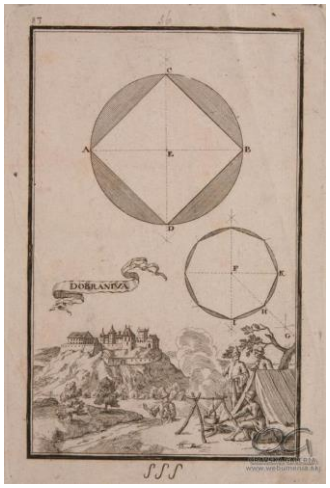

J. van der Nypoort: Lietava
J. van der Nypoort: Hrad Ostrý Kameň (geometrická figúra)
J. van der Nypoort: Dobrá Niva (geometrická figúra)

J. van der Nypoort: Hrad Ostrý Kameň

J. van der Nypoort: Strečno
J. van der Nypoort: Rožňava

J. van der Nypoort: Zvolen
J. van der Nypoort: Teplička nad Váhom

J. van der Nypoort: Vranov
J. van der Nypoort: Branč

Nyssa - pozri *Poľsko*

H. Schedel (grafik): Nyssa (Norimberská kronika, 1493)

nýtování - český ekvivalent pre *nitovanie*

Nyx - gréc. – „Noc“; v *gréckej mytológii* bohyňa noci, dcéra *Chaosu*; s bohom večnej tmy *Erebom* splodila *Nemesis* a *Aitera*, *Cháróna*, *Hemeru*; s *Atlantom* zrodila *Hesperidky*; keď sa rozhnevala na *Titána Króna*, že zmrzačil a pripravil o vládu svojho otca *Urána*, spojila sa s bohom podsvetnej priepasti *Tartarom* a priviedla na svet *Thanata* a *Hypna*; sama zo seba porodila bohyňu klamu *Apate* a bohyne násilnej smrti *Kéry;* podľa jednej verzie boli jej dcérami aj *Erínye*; zúčastnila sa boja proti

vzbúreným *Gigantom* na strane bohov *Olympu* (pozri *gigantomachia*); na jej poctu neboli stavané žiadne chrámy; keď ju zobrazovali, dávali jej podobu ženy v tmavom rúchu, zvyčajne so zahalenou tvárou; (*gigantomachia* z Diovho oltára v *Pergamone*, 180.-160.pr.Kr.; Štátne múzeá v Berlíne; ďalej často alegorická postava v renesancii a baroku); pozri *Eós*

www: v Hésiodovej básni Theogonia, Zrodenie bohov, Nyx povstala (rovnako ako boh večnej tmy Erebos) z prvopočiatočného Chaosu; so svojim bratom Erebom potom zrodila Aithéra - boha jasného svetla, a Hémeru - bohyňu jasného dňa; Nyx alebo tiež Nykty je bohyňa *upírov*

http://it.wikipedia.org/wiki/Notte_(mitologia)

W.-A._Bouguereau: Nyx, bohyňa noci